

Bjarni Guðmundsson, cand .act.
Tryggingastærðfræðingur
TBG ehf, Skipholti 35
105 Reykjavík

Tryggingafræðileg athugun

Lífeyrissjóður bankamanna - 31.12.2007
Hlutfallsdeild

Bjarni Guðmundsson, cand. act.
Tryggingastærðfræðingur

2008-02-25

Til stjórnar og framkvæmdastjóra
Lífeyrissjóði bankamanna

Inngangur

Eftirfarandi tryggingafræðileg athugun á stöðu hlutfal sdeildar Lífeyrissjóðs bankamanna í lok árs 2007 er unnin að beiðni stjórnar sjóðsins í samræmi við ák æði 5. greinar samþykktá sjóðsins.

Athugunin er gerð í samræmi við ákvæði l. 129/1997, ák æði reglugerðar 391/1998 og leiðbeinandi reglur Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um framkvæmd tryggingafræðilegra athugana frá árinu 2002.

Tryggingafræðileg athugun var síðast gerð miðað við stöðu deildarinnar í lok árs 2006.

Niðurstaða athugunarinnar er að eignir sjóðsins umfram nemi nú 0,2% af skuldbindingum. Er þetta mikil breyting á stöðu sjóðsins frá síðasta ári þegar skuldbindingar umfram eignir voru um 3% af skuldbindingum. Breytinguna má einkum rekja til hækkunar endurmats á eignum deildarinnar, en fjárfestingastefnu var breytt á árinu, eignir með breytilegar tekjur seldar og fjárfest í eignum með fastar tekjur.

Réttindaákvæði

Réttindi sjóðfélaga til lífeyris og skylda þeirra til greiðslu iðgjalda til sjóðsins fara eftir ákvæðum samþykktá sem staðfestar voru á fundi sjóðfélaga 12.apríl 2005. Réttindaákvæði deildarinnar eru í meginatriðum óbreytt rá því sem var við breytingu samþykktá við lok árs 1997.

Lífeyrisréttindi sem hlutfallsdeild veitir eru ævilangur ellilífeyrir frá 65 ára aldri, örorkulífeyrir ef sjóðfélagi verður ófær um að gegna s rfi því er veitt hefur honum aðild að sjóðnum og örorka er metin amk. 10%, ævilangur makalífeyrir til maka sem sjóðfélagi lætur eftir sig við andlát, og barnalífeyrir vegna fráfalls sjóðféaga eða töku örorkulífeyris. Sjóðfélagar sem náð hafa samanlögðum aldri og starfsaldri sem er 95 ár geta látið af störfum fyrir 65 ára aldur, en þó ekk fyrir 60 ára aldur.

Lífeyrisréttindi eru reiknuð sem hlutfall viðmiðunarlauna, sem fyrir þá sem látið hafa af störfum eftir árslok 1997 eru meðaltal launa síðust fimm ára fyrir starfslok, verðtryggð með vísitölu neysluverðs til töku lífeyris þá meðaltal launa til starfsloka frá árslokum 1997 ef sá tími er skemmri en fimm ár.

Viðmiðunarlaun þeirra sem létu af störfum fyrir árslok 1997 og ekki höfðu byrjað töku lífeyris í lok árs 1997 eru miðuð við laun eftirmanns í lok árs 1997 verðtryggð með vísitölu neysluverðs til verðtryggingar.

Starfsmenn sem ekki hafa náð tilteknum lágmarksstarfstíma öðlast rétt í endurgreiðslu eigin iðgjalda með viðmiðunarvöxtum sem jörn sjóðsins ákveður en eiga ekki lífeyrisrétt.

Lífeyrir breytist eins og vísitala neysluverðs til ver tryggingar eftir að taka lífeyris hefst.

Ofangreint ágríp samþykkt er ekki tæmandi og er um fyllri upplýsingar vísað til 3. og 4. greinar samþykkt um aðild að sjóðnum, 10. - 15. greinar varðandi skilyrði fyrir rétti til töku lífeyris og réttindaákvæði, til 9. grei ar um iðgjaldagreiðslur og til 16. greinar um réttindi samkvæmt eldri samþykktum.

Gögn

Helstu gögn sem stuðst hefur verið við eru:

1) Upplýsingar um einstaka lífeyrisþega og greiðslur til þeirra í desember 2007.

2) Fyrir aðra sjóðfélaga hlutfallsdeildar var fengin s á um öflun lífeyrisréttinda á hverju ári. Fyrir sjóðfélaga sem teljast virkir var up lýst um mánaðarlaun og starfshlutfall í október. Fyrir sjóðfélaga sem látið h fðu af störfum fyrir lok árs 1997 og eiga rétt til lífeyris hafa fengist upplýsingar frá aðildarstofnunum um viðmiðunarlaun í lok þess árs, sem síðan taka breyting m með vísitölu neysluverðs til verðtryggingar. Fyrir sjóðfélaga sem látið hafa af störfum síðan er miðað við meðallaun frá lokum árs 1997 til starfsloka eða meðall n síðustu fimm starfsára, reiknuð út frá iðgjaldagreiðslum, og uppfærð til verðlags í lok árs 2007.

Fyrir alla sjóðfélaga fengust upplýsingar um fæðingará og mánuð og kyn.

Gagna þessara var aflað af starfsmönnum sjóðsins úr réttindabókhaldi lífeyrissjóðsins og launakerfum.

Þá fengust á skrifstofu sjóðsins upplýsingar um orlofs reiðslur sem ætlað er fyrir sérstaklega í hlutfallsdeild.

Reikniforsendur og aðferðir við mat skuldbindinga

Með reglugerð 391/1998 er kveðið á um staðlaðar forsendur sem nota skal við tryggingafræðilegar athuganir lífeyrissjóða. Heimilt er að víkja frá þeim ef tryggingafræðingur telur að aðrar forsendur eiga betur við aðstæður í viðkomandi lífeyrissjóði.

Staðalforsendur um lífs- giftingar- og örorkulíkur eru skv. reiknigrunni sem gefinn hefur verið út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Notað eru íslenskar dánar- og eftirlífendatölur byggðar á innlendri reynslu, gi tingarlíkur og meðalaldur maka og tölur um fjölda barna eru byggðar á upplýsingu úr þjóðskrá. Við mat á skuldbindingum varðandi örorku er miðað við meðaltal reynslu íslenskra lífeyrissjóða árin 1998-2002. Staðalforsendur eru óbreyttar frá síðasta ári.

Um öll þessi atriði er í athugun þessa árs fylgt staða orsendum nema hvað varðar örorkuforsendur en þar hefur verið notuð 40% lækkun á örorkutíðni vegna góðrar örorkureynslu í sjóðnum.

Staðalaðferð reglugerðar 391/1998 um mat á kostnaði er að leggja til grundvallar meðaltal rekstrarkostnaðar síðustu þriggja ára, uppfærðum til verðlags í lok

úttektarárs. Sérstakt samkomulag hefur verið gert við aðildarstofnanir um viðbótar framlög til rekstrar deildarinnar, og varð það virkt á árinu 2007. Er við mat á rekstrarkostnaði til framtíðar miðað við nettó kostnað sjóðsins 2007, uppfærðum til verðlags í lok ársins, að teknu tilliti til þessa framlags.

Rekstrarkostnaði deildarinnar er síðan skipt milli áfa linna og heildarskuldbindinga í hlutfalli við skuldbindingar og iðgjöld.

Þá er gert ráð fyrir 3,5% ávöxtunarforsendu og í hlutf Isdeild þar sem lífeyrisskuldbindingar fylgja launaþróun sjóðfélaga á starfstímanum er gert ráð fyrir 0,5% árlegri hækkun launa og auk þess aldursbundnum la nahækkunum. Fyrir starfstíma sjóðfélaga er þannig notað heimildará væði í 19.gr. rg 391/1998.

Skuldbindingar eru metnar í tvennu lagi. Annars vegar eru metnar áfallnar skuldbindingar, þ.e. þær skuldbindingar sem sjóðurinn efur þegar tekið á sig vegna áunninna réttinda sjóðfélaga og hins vegar framtíðarskuldbindingar sjóðsins, sem eru þær skuldbindingar sem falla munu á sjóðinn vegna þeir iðgjalda sem ætlað er að berist sjóðnum frá þeim sjóðfélögum sem taldir eru vir r er athugun fór fram.

Virkir sjóðfélagar í hlutfallsdeild eru skilgreindir sem þeir einstaklingar sem greiddu til sjóðsins í lok ársins, en deildinni hefur verið lokað fyrir nýjum sjóðfélögum.

Samanlagt eru áfallnar- og framtíðarskuldbindingar heildarskuldbinding sjóðsins vegna lífeyrisgreiðslna.

Við mat áfallinna skuldbindinga er fyrir lífeyrisþega iðað við úrskurðaðan lífeyri í desember 2007. Fyrir aðra sjóðfélaga reiknað hverjar verða muni lífeyrisgreiðslur til þeirra samkvæmt samþykktum sjóðsins miðað við þegar áunnin réttindi. Þegar heildarskuldbinding er reiknuð er miðað við allir sem ldir eru til virkra sjóðfélaga verði það áfram þar til starfi lýkur vegna aldurs, öro ku eða andláts.

Áfallin skuldbinding fyrir virka sjóðfélaga er reiknuð eftir viðmiðunarlaunum lífeyris eins og þau voru við lok árs 2007 hjá hverjum virkum sjóðfélaga, þ.e. verðbætt meðallaun síðustu fimm ára.

Lífeyrisaldur er settur 67 ár fyrir virka sjóðfélaga, og 65 ár fyrir þá sem eiga geymd réttindi.

Metin er sérstaklega skuldbinding vegna svokallaðrar 9 ára reglu í hlutfallsdeild. Er reiknuð hækkun heildar skuldbindinga og lækkun iðgjald sem hljótast myndi af því að allir sem kost eiga á að nýta sér 95 ára reglu myndu gera það í stað þess að láta af störfum 67 ára. Skuldbinding sjóðsins fyrir starfandi sjóðfélaga vegna þessarar reglu er talin fjórðungur af þannig reiknaðri fjárhæð. Er það í samræmi við þá aðferð sem notuð var er aðildarstofnanir gerðu upp skuldbindingar sínar við sjóðinn samkvæmt eldri reglugerð. Skuldbindingunni er skipt milli áfallinna og framtíðarskuldbindinga í hlutfalli við starfstíma fram til að 95-ára aldursmarki er náð.

Við mat á skuldbindingum vegna endurgreiðslu iðgjalda skv. eldri reglugerðum er gert ráð fyrir að endurgreiðsla miðist við ávöxtun sjóðsins verjum tíma og iðgjaldshluta sjóðfélaga.

Mat eigna

Endurmat eigna sjóðsins með fastar tekjur miðað við 3, % ávöxtunarkröfu var unnið af umsjónaraðilum verðbréfakerfis sjóðsins, endurskoðanda og tryggingafræðingi.

Niðurstöður

Miðað við fyrrgreindar aðferðir og forsendur eru helstu niðurstöður sem hér segir (fjárhæðir í milljónum) :

	Áfallnar	Framtíðar	Heildar
Eignir			
Bókfærð eign	25.968,3		25.968,3
Endurmat	3.238,7		3.238,7
Fjárfestingarkostnaður	-190,4		-190,4
Iðgjöld		3.096,1	3.096,1
Samtals	29.016,6	3.096,1	32.112,7
Skuldbindingar			
Ellilífeyrir	21.037,4	3.684,8	24.722,2
Örorkulífeyrir	843,1	190,6	1.033,7
Makalífeyrir	3.935,6	429,0	4.364,6
Barnalífeyrir	45,9	8,7	54,6
Eingreiðsla, makar	0,0	39,6	39,6
Dánarbætur	151,6		151,6
Endurgreiðsla iðgjalda	385,3		385,3
Vegna 95 ára reglu	705,2	310,8	1.016,0
Rekstrarkostnaður	221,4	63,4	284,8
Samtals	27.325,50	4.726,90	32.052,40
Eign umfram skuldb.	1691,1	-1.630,80	60,3
Hlutfall skuldb.	6,19%	-34,50%	0,19%

Breyting frá stöðu síðasta árs

Staða hlutfallsdeildar batnar eins og áður sagði verulega frá frá síðustu tryggingafræðilegri athugun þegar eignir reiknuðust rúmlega 3% lægri en skuldbindingar. Er þetta annað árið í röð sem staða deildarinnar er innan þeirra marka sem tilgreint er í l.129/1997.

Virðingarfyllst,

Bjarni Guðmundsson